

גדל שקום

מיסודו של המלובן ראש המקובלים הנאון הצדיק רבינו מרדכי שרעבי זיע"א

דבר ה'

מבאר חשיבות תורת משה
דבר משה סטראלי סיליש"א

לאהוב כל יהודי

להתגבר על ניסיונות ע"י אהבה

הגמרא בשבת (לא) מספרת: מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גירני על מנת שתלמדני את כל התורה כולה בעוד אני עומד על רגל אחת! בתגובה, דחפו שמאי באמת הבנין. בא לפני הלל, וגירנו. אמר לו: מה ששנוא עליך - לא תעשה לחברך. זו היא כל התורה כולה. וכל השאר - הוא פירושו לזה, לך ותלמד. [-כלומר, ע"י לימוד ההלכות יהיה נחשב כאילו קיימת גם את המצוות שלא הזדמן לך לקיים].

בין האוהבים שורה השנינה

כתוב (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך - אני ה'" אמר הקב"ה: אם אתם אוהבים איש את רעהו באמת - "אני ה'" כביכול אני מבקש שתתיקחו אותי לתוך החבורה שלכם. ולכן אם יהודי אוהב את חברו כמוהו, יש כאן 'אהבה כפולה'. ואהבה עולה בגימטריא 13, וכאשר נכפיל ב-2 יעלה 26, כמנין הוי"ה. לאמור, כי כאשר מתחברים יחד שני יהודים נעשה שם הוי"ה ברוך הוא. וזהו שאומרים: הבוחר בעמו ישראל ב-אהבה, ב' פעמים אהבה.

ומעשה שהיה בין שני חברים שהיו מסורים ונאמנים זה לזה בלב ונפש, כאהבת דויד ויהונתן. פעם העלילו על אחד מהם עלילת שוא, ועמד לדין ונידון למוות. החבר הנאמן לא חסך כל מאמץ להציל את חברו, אך מאמציו עלו בתוהו. כשרצו להעלות את חברו לגרדום, לא יכול היה לסבול זאת, ורץ בכל כוחותיו וצעק: עצרו! אל תהרגו נפש נקי חף מפשע! אני הוא האשם! העלו אותי תחתיו. וכאשר ראה חברו זאת, אמר: חס ושלום, אני האשם! הגיע הדבר למלך שהתפלא מאוד מהאהבה הגדולה שהייתה ביניהם, אמר להם המלך: הריני מבטל את גזר הדין, אך בקשה אחת לי מכם אם אתם כל-כך אוהבים זה לזה, בבקשה תכניסו אותי השלישי בתוכם! וזהו שאמר הכתוב: אם "ואהבת לרעך כמוך", אזי "אני ה'" - גם אני רוצה להיות אתכם יחד.

תאהב את מי שכמוך

והדגיש מורנו ראש הישיבה רבי יהודה צדקה וצוק"ל, כי אין החכמה לאהוב מי שהוא פחות ממך, כיון שאין זו אהבה אלא רחמים, ופעמים שזו אהבת עצמו, כי רוצה שע"י זה שמרחם על המסכן - יזכה הוא לעולם הבא. וכן מי שמכבד את העשיר או החשוב ממנו, אין זה מורה על אהבה, כי אולי זקוק הוא לטובותיו. אלא, אדם צריך להתחזק לאהוב את מי שהוא בערכו ודומה לו, וזכה תיבחר אהבת ישראל שלו. ועל זה אמר הכתוב "ואהבת לרעך - כמוך" מי שהוא כמוך ובדרגתך.

לכן צריך להתחזק בדבר והכל תלוי בנו, וידוע שבית המקדש נחרב בגלל שנאת חינם, ובית המקדש השלישי יבנה באהבת חינם במהרה, יראו עינינו וישמח ליבנו אכ"ר. שבת שלום ומבורך.

ויגש

ב"ש	צפת	ת"א	י-ם	כניסת שיבת:
4:29	4:20	4:26	4:08	
5:28	5:22	5:27	5:25	צאת השבת:
			6:05	ר"ת:

"וַיִּגַּשׁ אֶת הַעֲבָלֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְעֵשָׂו
אֵלָיו וַיִּקְרָא לָהֶן עֵקֶב וְעֵקֶב אֵימָר
(בראשית)

וַיִּפֶּל עַל צְנֹאָרָיו בְּנִימָן אָחִיו וַיִּבְכֶּה וּבְנִימָן בָּקָה עַל צְנֹאָרָיו (מה, יד)
על פשרה של בכיה זו כותב לנו רש"י על אתר, כי הם בכו על חורבנם של שני בתי המקדש העתידיים להיחרב, והם היו בחלקם של יוסף ובנימין. והדבר נשגב מבינתנו, והלוא עומדים כאן שני אחים אשר לא ראו מעולם זה את זה, וכעת הם מתראים לראשונה, וכל מה שמעניין אותם כעת הוא בית המקדש שעתידי להיחרב בעוד אלף שנה?! אתמהא!

אלא, מבאר הזוהר הקדוש (ח"א דף כט ע"ב), כי באותו רגע חשבו יוסף ובנימין: והרי כל הסיבה שלא ראינו זה את זה עד עתה, היה משום שנאת חינם שהייתה בין האחים, והגם שכעת לאחר שנוכחו האחים כיצד התקיימו חלומותיו של יוסף, שבה אהבה ביניהם, אך ידוע ידעו כי שנאה זו לא פסקה לגמרי, וכי היא עוד מושרשת עמוק בלבבות, ואף עתידים בתי המקדש להיחרב בעוון זה, ועל כך בכו האחים הקדושים!

להתחיל את היום עם אהבת ישראל

צא וראה, כמה חמורה היא השנאה, וכמה נפלאות היא האהבה בין אדם לחברו. וכפי שכבר למדנו רבינו האר"י החי ז"ל, כי על כל אדם להתחיל את תפילת יומו עם קבלת מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך", ולאהוב כל יהודי כנפשו, ובכך יזכה שתקובל תפילתו. שכן, כלל ישראל הם כמקשה אחת, וכפי שאמרו דורשי רשומות, שהשם 'יש'רן' הוא ר"ת: 'יש' ש'שים ר'בוא נ'שמות. וכן 'ישראל' ר"ת: 'יש' ש'שים ר'בוא או'תיות ל'תורה. וכשם שאם אות אחת בספר תורה פוגעת בחברתה - הספר נפסל, כך יהודי הפוגע בחברו - פוגם בזה ח"ו. ולכן, ע"י שמקבל על עצמו אהבת ישראל - מעלה את תפילתו לשמים.

וכתב רבינו שניאור זלמן מלאדי זצ"ל, שמצות אהבת ישראל, היא שער הכניסה לבא ולעמוד לפני ה' יתברך ולכוון בתפילתו לטובת ישראל. וכתב עוד האריז"ל, שצריך להיזהר באהבת חברים, ובפרט אלו העוסקים בתורה ביחד. ולכן נודע, כי הרש"ש זיע"א עשה 'כתב התקשרות' עם החברים שהיו לומדים אתו, וביניהם החיד"א, ורבי יעקב אלגאזי, ובנו רבי יו"ט אלגאזי זצ"ל, ושאר החברים. ובו קבלו על עצמם לעזור האחד לשני הן בחייו והן במותו.

למדנו, שכאשר יש אהבה, אפשר לקיים את כל התורה כולה. וביאור הענין הוא, שהלל שאל את הגוי: מה פתאום אתה רוצה להיות יהודי? והרי אתה בנם של מלכים, ולא חסר לך כלום! אמר לו: אני אוהב את ה' יתברך, ואיני יודע למה. אמר לו: אני אגיד לך. היה יהודי אחד שירד בעבודת ה', והיה לו חבר טוב [-חבר הוא לא רק מי שנותן לך כסף ודברים טובים, אלא גם מי שעוזר לך לעלות בעבודת ה'], ואותו חבר עזר לו לעלות בחזרה. כשעלה, העלה אתו עוד נשמה מהקליפות, וזה אתה! ולכן יש לך חשק גדול מאוד להיות יהודי. ומכך תדע, שהעולם הזה הוא מלא ירידות ועליות, ויש גם הרבה ניסיונות, ואי אפשר בלי זה, רק צריך להתגבר על זה. ואיך מתגברים על הניסיונות? ע"י אהבה בין אדם לחברו!

מדאות קודש
התעשייה משיבתנו הקדושה

מו"ר שליט"א בהדלקת נרות חנוכה

מראות ממעמד סיום הזוהר

המעמד התקיים ביום רביעי נר רביעי של חנוכה בבית הכנסת הגדול בירושלים ובמהלכו סיימו 26 פעמים את הזוהר

מדרש התורה
חידושים קדושים לשולחן שבת

וחשבון על זה. ולכן צריך תמיד לדאוג ולהשגיח על חינוך הבנים שילכו בדרך טובה.

"וְלֹא יָכִלּוּ אָחִיו לְעֲנוֹת אֶתֹּוּ פִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵי" (מה, ג)

תוכחת בשר ודם

שנינו בחגיגה (ה'ד-ה) רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בכי [רבי אלעזר כשהיה מגיע לפסוק זה היה בוכה], ומה תוכחה של בשר ודם כך, תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה!

מספרים על הצדיק הגאון רבי זלמל'ה מוואלוז'ין, אחיו של רבי חיים מוואלוז'ין, כשהיה צעיר לימים, אדם אחד העליבו וציערו, ומחמת כן הוא בכה. באותו מעמד היה אחיו הגדול רבי חיים מוואלוז'ין, וכשראה אותו בוכה, שאלו, מה לך כי תבכה, האם עלבוננו של בשר ודם כל כך חשוב? לא על עלבוננו אני בוכה, השיבו רבי זלמל'ה, יודע אני שעלבוננו של בשר ודם אינו כלום, אלא על כך אני בוכה, על שחשתי עצמי נפגע מכך. (מוסר חכמים חלק א' עמוד שכ"ט).

"וַיֵּשְׁבֶת בְּאַרְץ גֹּשֶׁן" (מה, י)

יוסף הושיבם בגושן כי היא שייכת לשרה אמנו

הסיבה שיוסף נתן לאביו ואחיו לשבת בארץ גושן, מפני שפרעה נתן את ארץ גושן במתנה לשרה אמנו, ועל כן היא חלקם, כדאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ"ו) ש"מאהבתו אותה, פרעה כתב לה בשטר כתובה כל ממונו, בין כסף בין זהב, בין עבדים בין קרקעות, וכתב לה את ארץ גושן לאחוזתה. לפיכך ישבו ישראל בארץ גושן, שהיא של שרה אמנו."

"וַיִּגְדּוּ לוֹ לְאֹמֶר עוֹד יוֹסֵף חַי" (מה, כו)

סרח בת אשר חיה לעולם

כתבו רבותינו בעלי התוספות בהדר זקנים (כ"א), מדרש, מהו "לאמר"? לפי שסרח בת אשר יצאה לקראתם, ושמעיה שהיו מדברים מן יוסף, וכי הוא חי. רצה והקדימה והגידה ליעקב [שיוסף חי]. ואמר לה [יעקב], כן תחיי. ומברכתו של צדיק, עדיין היא חיה. והיינו מה שאמרו חז"ל בס' סדר עולם (פרק ט') שסרח בת אשר חיה לעולם. עד כאן לשונם.

"וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאֵתִי וְאָמַר אֵף טָרַף טָרַף וְלֹא רָאִיתִי עַד הַנְּהָ" (מד, כה)

כשיש מחלוקת בבית נפסדים מזונות האדם בשל"ה הקדוש (יומא פרק דרך החיים אות קצ"ו) מביא, שהפסוק מרמז, שכש"ו יוצא האחד מאתי", דהיינו כשאין בבית אחדות ושלוש, לכן "האחד" "יוצא" מן הבית, "ואומר אף טרף טורף", מועתה נטרפה טרף מזונותי, דהיינו אז מזונות האדם נטרפים ונפסדים, מכיון שמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות.

"וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאֵתִי וְאָמַר אֵף טָרַף טָרַף וְלֹא רָאִיתִי עַד הַנְּהָ" (מד, כה)

יעקב אבינו סבר שנטרפה דעתו של יוסף

החתם סופר ז"ל (כ"א בתורת משה ד"ה טרף) כתב דבר נפלא בבאור הפסוק, נראה שיעקב אבינו לא חשש שיוסף מת, כיון שלא נראה אליו בשום פעם בחלום, ולכן סבר שנטרפה דעתו, ולכן לא חוור הביתה, כי חיה אחת ברדלס שמה (אין זה הברדלס המוכר לנו), שנשיכתה מטרפת את דעת האדם, והיינו דאמר "טרף טורף", שנטרפה דעתו מחמת טריפת הברדלס, וזו הסיבה ש"לא ראיתי עד הנה". (וראה במדרש אגדה אות י"ט).

"פִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל אָבִי וְהַנְּעַר אֵינְנוּ אֵתִי" (מד, לד)

חינוך הילדים

שמעתי מפי מורנו ורבנו ראש הישיבה רבנו יהודה צדקה זצ"ל, שעל האדם היהודי לדעת, שהוא עתיד לבא לפני אביו שבשמים ליתן דין וחשבון על הבנים שלו, אם לא חינוך אותם כראוי, ואם לא לימד אותם תורה. ועל כן כל יהודי צריך להגיד "כי איך אעלה אל אביו", היינו בעתיד, איך כשאבא ליתן דין וחשבון לפני בית דין של מעלה, "אל אביו" שבשמים, "והנער איננו אתי", כשהבן איננו אתי, על כי לא חינוך את בניו כראוי, ויצטרך ליתן דין

לע"נ מאיר בן חיה רחל ז"ל
נלב"ע ח' טבת התש"ס ת.נ.צ.ב.ה.

תורת יוסף

הסבת והולדת בשישה מיתותיו של מרן הגר"ע ויוסף צבי"ל

האם חייב אדם בכבוד הסבא

וַיִּפֶּעַ יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר לוֹ יָבֵא בְּאֶרֶץ שְׁבַע וַיִּזְבַּח זְבָחִים לְאֱלֹהֵי אָבִיו וַיִּצְחַק (מו, א)

ל"אלהי אביו יצחק", חייב אדם כצנזר אביו יומר מצנזר וקנו לפיך תלה צלמך ולא צלצרהס (רש"י ומקור דגניו צמדלש רנה פלשה לז גס רש יוסף)

א. בשולחן ערוך יורה דעה סימן רמ (סעיף כד) פסק הרמ"א וזה לשונו: יש אומרים דאין אדם חייב בכבוד אבי אביו, ואינו נראה לי אלא רק שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו, עכ"ל. ובדרכי משה (שם) הוכיח זאת מדברי המדרש הנ"ל שהובא ברש"י עיין שם.

ב. יש אומרים שחייב אדם בכבוד אבי אביו כל זמן שאביו חי, ויקרא לו סבא, ולא יקראנו בשמו כי אם בתואר "רב" פלוני, ולאחר מות אביו על כל פנים יכבדנו בקימה והידור (הליכות עולם ח"ה עמוד קסו).

ג. כשעולה הסב לספר תורה יעמוד לכבודו ולא ישב עד שיסיים את הקריאה ואז יגש לנשק את ידיו וכמו שנאמר ונגד זקניו כבוד, וינהג כן הן באבי אביו והן באבי אמו (שם).

ד. אם אביו אמר לו השקני מים וגם אבי אביו אמר לו השקני מים, נחלקו הפוסקים יש אומרים שיגיש לאביו תחילה שהרי כבוד אביו מדאורייתא וכבוד הסבא זה חיוב דרבנן, ויש אומרים שיקדים כבוד הסבא מטעם שאני ואתה חייבין בכבודו (שם עמוד קסט).

נתינת עפר בעיני הנפטר

וַיִּוֹסֵף יִשְׂרָאֵל יָדוֹ עַל עֵינָיו (מו, ד)

גשעה שהאדם נפטר מהעולם הנפש שלו נצויה עמו, וקודם שיוצאת מגופו עיניו של האדם רואות מה שרואות, כמו שלמדנו בפסוק (כי תשא לז, ט) "כי לא יראני האדם ומי", צמייהס אינס רואיס אצל צמייתתס רואיס, ועיניו פקומות מאלות המרלאה שרלאה, וללו העומדים עליו כריכיס לסיס יד על עיניו ולקתוס עיניו, מטעם הווא שלמדנו צקוד של מנהגי העולם שגשעה שגשארנו עיניו פקומות מאלות מרלאה שרואה. אס זכה לנק, הנו קודס לסיס את ידו על עיניו ולקתוס אולוס, כמ"ס

ויוסף ישית ידו על עיניו, משום שמראה אחרת שאינה קדושה מזמנת לנגדו, והעין שרואה עמה מראה קדושה עליונה לא יסתכל צמלאה האחרת וכו', וכבוד האל הוא שיסתם העין מכל וכל על ידי צנו שהינה צעולס. [וזהר פ' ויחי דף רכו ממורגס ללשוה"ק].

א. מדברי הזוהר אלו נהגו ישראל לסגור את עיני המת על ידי נתינת עפר בעיניו, והובא דין זה בדברי הראשונים האורחות חיים (ח"ב עמ' תקסד) בשם בעל הלכות, והכל בו (דף פה ע"ג) ועוד פוסקים (חזון עובדיה אבלות ח"א עמוד פד).

ב. כתב בחכמת אדם (קנו, ט) שהבן הבכור קודם לשאר אחיו להעצים עיני אביו כמו שנאמר ויוסף ישית ידו על עיניו, ואחר מכן שאר הבנים עדיפים, ואם אין בנים כתב במעבר יבק (שפתי רננות פט) שמוצהר על העומדים שם לסתום את עיניו וטוב שהירש ממונו יעשה לו תיקון זה (עיין חו"ע שם).

ג. מנהג ק"ק קראקא שהיו מעצימים עיני המת בשבת והיו אומרים שלפי הזוהר יש בזה סכנה, ויש שכתבו שאין למחות בידם, אומנם רבים מהפוסקים כתבו דמאחר והראשונים והשו"ע (סימן שיא ס"א) פסקו שאסור להעצים עיניו של מת, ודאי אסור הדבר (עיין שם עמוד פה).

ד. נראה שאף כהן מותר לו לעמץ את עיני אביו שהרי לשיטת הזוהר ודאי הוי לצורך, ואפילו תאמר אין זה צורך הרי סתם השו"ע (יו"ד שעג, ה) בהמתירים (שם).

עם סגולה

סגולות מועילות במקורות מוסכמים

סגולות לשמירת הריון

א. מי שאשתו מפלת נפלים סגולת תרופת דבר זה להמתיק הדינים, ולכן תחילה יזהרו שתפילתם תהיה בבכיה כי אין דבר ממתק הדינים כמו הדמעות ובפרט כשמתפללים על ענין זה (כתר מלכות אות קנט).

ב. האשה תשתדל למוזג דהיינו ליתן מים ליין בכוס של ברכה של קידוש או של ברכת המזון ותכוין שהיין זה דין והמים חסד ובמזיגה מתקנת הדינים על ידי החסד, [והיינו כשבעלה מברך על כוס של ברכה, כי לאחרים אסור לה למוזג] (שם).

ג. יתנדבו להביא יין משלהם לכוס של מילה ותמוזגו האשה בידה (שם, ועיין עוד שם).

לקבל מושג

באר מושגים בתורת החן

במעלת הגירסא בספר הזהר

בנר רביעי של חנוכה ראינו מחזה מרנין ושובה לב של מאות אברכים ובחורים, נערים וטף, שהתאספו יחד בביהכ"נ הגדול בעידודו של מו"ר ראה"י שליט"א, למעמד גירסת כ"ו פעמים ספר הזהר הקדוש והתיקונים. ויש לך אחי להתבונן במעלת גירסת הזהר כי רבה היא. וכמש"כ בכסא מלך (תקוה"ז מג אות ט) "כי לימוד הזהר בגירסא בעלמא בונה עולמות", ובשער רוח"ק כתב המהר"ח ז"ע "א בשם האר"י כמה עצות לענין ההשגה, ואחת מהם "שילמוד בוהר דרך בקיאות לבד בלי שיעמיק בעיון, מ' או נ' עלים בכל יום, ושיקרא בספר הזהר פעמים רבות".

וכתב החיד"א בספר מורה באצבע (פ"ב אות מד) "לימוד ספר הזוהר מרומום על כל לימוד, בשגם לא ידע מאי קאמר, ואף שיטעה בקריאתו, והוא תיקון גדול לנשמה".

ועוד כתב מרן החיד"א בשו"ת חיים שאל (חלק א סימן עה) לבעל תשובה שלא אור כח להתענות התיקונים

שכתב האר"י הקדוש: "ואם יוכל ללמוד בספר הזהר הקדוש, יתמיד איהו שעות בלימוד הזהר הקדוש כי הוא מסוגל להאיר הנפש, וכבר אמרו שרבינו האר"י זצ"ל ציוה לאדם שישב בתשובה ללמוד ה' דפיין של זהר בכל יום בשגם לא יבין וכו', ולימוד זה חשוב ורצוי, ועשה פר, מכשיר הנפש ומצחצחה, מתרפס ברזי כסף, והשפיע בצחצחות בארש נכוחות"

וגם נערים וטף משפיע עליהם גירסת הזהר לטהרת הנפש ויראת שמים טהורה ומתקיימת, וכמו שכתב מוהר"ר אייזיק מקומרנא זיע"א בספרו נוצר חסד על מסכת אבות (דף טא) "ולו עמי שומע לי בדור הרע הזה שהמינות גובר, היו למדין עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר והתיקונים ליהגות בה, והיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים".

במכתב שפורסם בחתימת מרן הגר"ע זצוק"ל ויבלחט"א הראשל"צ הגר"ש עמאר והגר"צ בוארון ומו"ר ראה"י שליט"א כתבו בזה הלשון "עוד אנו קוראים בזה לכל איש ישראל, שיקבל עליו לקרא לפחות דף אחד של הזוה"ק בכל יום, כל אחד כפי הבנתו, שאפילו הגירסא לבד מסוגלת לטהרת הנפש וקירוב הגאולה כנודע, ובזכות הלימוד והקריאה בזה"ק נצא מהגלות הרע והמר הזה בחסד וברחמים רבים, כמאמר התנא הקדוש רשב"י בגין חיבורא דא יפקון ישראל מן גלותא" במהרה בימינו אכ"י"ר.

שונה הלכות

הלכות למקשה ע"פ ספי סדר היום
למ"ר שליט"א

על הצדיקים

מתורת ומעשרת של צדיקים
בפי שפיספס כבוד מו"ר שליט"א

הרה"ק המקובל האלקי בה"ר רבי אדמו"ן שעז"ל - ט' טבת

נכתב ע"י בנו הרה"ג המקובל האלקי רבי רחמים משה שעז"ל שליט"א

מו"א ע"ה נולד ביום י"ג אייר שנת ה'תק"ץ בארם צובה, לאביו הרה"ג המקובל האלקי דובב שפתי ישנים כמוהר"ר יוסף שעז"ל, ונכד להרב הגדול רבינו עזרא עבאדי שעז"ל. בהיותו בן חמש שנים עלה עם הוריו לארץ ישראל, ועזבו את כל הכבוד שהיה להם בארם צובה, ועלו לחונן את עפר ארץ ישראל. אאמו"ר זללה"ה למד תורה ביישיבת שערי ציון אצל הגאון רבי אליעזר יהודה ואלדינברג שליט"א, ולאחר מכן ביישיבה הגדולה מדרש פורת יוסף מפי חכמיה ורביה, ובראשם ראש הישיבה מרן הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל.

מסתפק במועט

מדת ההסתפקות במועט והמיאוס במותרות היו מושרשות באאמו"ר זללה"ה, אאמו"ר גדל בתקופת הצנע שלא היה לבני אדם מה לאכול, וסיפר כי בימי נעוריו בביתו היו קונים כוס חלב והיה מתחלק לכל המשפחה שהיו למעלה מעשרה נפשות, ואמנם גם במשך הזמן שהרחיב ה' לנו וירד שפע הגשמי לכולם, בכל זאת אאמו"ר זללה"ה לא הלך בגדולות לקנות שאר מיני מותרות, אלא היה קונה רק הדברים הנצרכים לקיום הגוף והנפש.

תורת אמת היתה בפיהו

אאמו"ר זכה להיות מהאברכים הראשונים בתקופתו שזכו לקבל את תורת הח"ן. והיה זה בהשתדלות רבו הגאון המפרסם רבי מרדכי שרעבי, שלמד תורת הסוד עם מו"ז כמוהר"ר יוסף שעז"ל. והכיר את אאמו"ר את תכונותיו ושקידתו בתורה, ואמר לו וביקש ממנו לבוא להצטרף ללימודים. אאמו"ר אשר מימיו לא סרב לאדם גדול, הלך לפי תומו ללמוד בבית מדרשו אשר היה בקצה שכונת נחלאות בבית הכנסת "בנה", אאמו"ר זלה"ה ישב והקשיב לשיעור, אך ראה שאינו מבין מאומה ממה שלומדים שם, ועל כן הפסיק לבוא לשיעורים. לאחר זמן פגש בו שנית הרב ושאל אותו למה הפסקת לבוא לשיעורים, אמר לו כי הוא רואה שאין זה בשבילו לפי שאין הוא מבין מאומה. השיב לו הרב ואמר לו, תלך אצל אביך רבי יוסף, והוא ילמד אותך בתחילה ביחידות, ואח"כ תבוא אצלי. וכך עשה, למד אצל אביו את עיקרי יסודות תורת הנסתר במשך ששה חדשים, ולאחר מכן חזר אל הגר"מ שרעבי וצוק"ל. ועד מהרה היה הרוח החיה בשיעורים של הרב זצ"ל, ומשתתף בהם, והיה מבין הדברים לאשורם, והיה לומד אצלו בשבתות, ובימי החול היה לומד ביישיבת בית אל אצל הגאון רבינו עבדיה הדאיה זצ"ל במשך כמה שנים, ואחר כך היה לומד גם בימי החול אצל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל.

ובלבד ששותה בלא סוכר. ואם אינו יכול לשתות הקפה בלא סוכר, ואין דעתו מיושבת עליו בלא שתית הקפה, יש מקילין לשתות עם מעט סוכר.

ז. הכל חייבים בתעניות אלו, ואסור לפרוץ גדר. ואפילו מי שעל ידי כך יתבטל מלימודו, או מלמדי תינוקות. וכל שכן אנשים שעובדים וטוענים שחשים כאבי ראש וצמא וכיוצא בזה. וכל המצטער על ירושלים וזכה ורואה בשמחתה שנאמר (ישעיהו סו, י) "שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה".

ח. טעה ואכל ביום תענית ציבור, אע"פ שאכל כוית בכדי אכילת פרס, או שתה כשיעור, חייב להשלים התענית, ורשאי ג"כ לומר ענו, לפי שהוא יום תענית. ומן הדין אין צריך להתענות יום אחר.

ט. כל חולה שחלוש וחש בגופו, אע"פ שאין בו סכנה, פטור מד' תעניות, שבמקום חולי לא גזרו רבנן. ואפילו רצה להחמיר על עצמו אינו רשאי. ואינו צריך לאכול פחות מכשיעור אלא אוכל כדרכו. ומכל מקום לא יענג עצמו בבשר ויין רק יאכל כפי הצורך לו.

י. מעוברות ומניקות פטורות מלהתענות, ומעוברת היינו בכל ימי עיבורה, משנתברר שהיא מעוברת, ואפילו תוך ארבעים יום, לפי שבתחילת ימי עיבורה העובר חלוש ביותר ועינוי קל יכול להזיקו ומסכן גם לאמו.

יא. מי שיש לו סכרת למעלה מהרגיל. וכן מי שיש לו לחץ דם, וכן מי שיש לו דלקת פנימית, וכן אולקוס בקיבה כשיש שם פצע, וכן חולי לב שהתענית מזיקה להם, וחולים במחלה ממארת ל"א, הרי אלו פטורים מהתענית. וכן זקנים תשושי כח, כגון זקנים למעלה מגיל שמונים תשושי כח, פטורים מהתענית.

יב. הנצרך לבלוע רפואות ביום התענית, כל שטעמם מר, או שאין בהם טעם, מותר לשתותם. ואם נצרך לזה מעט מים, יתן בהם דבר מר כגון תמצית תה וכדו'.

יג. חתן וכלה שחלו ימי שבע ברכות שלהם בימי תעניות אלו, וכן בעלי הברית חייבים להתענות, שאבילות של רבים דוחה רגל של יחיד, ועוד דכתיב אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחת.

יד. מי שאינו מתענה, לא יעלה להיות ש"ץ בתעניות ציבור. וכן אינו רשאי לעלות לתורה.

טו. נוהגים ליתן צדקה לת"ח ולעניים ביום התענית, ומעלה גדולה נודעת בקריאת סדר פיטום הקטורת והקרבות שזכות אמירתם מתבטלים גזירות קשות ורעות מעם ישראל.

עשרה בטבת

א. חודש טבת, הוא מעט קשה כי הוא כנגד חודש תמוז בקיץ. אמנם מכיון שתחלתו בחנוכה וכידוע גופא בתר רישא אויל לכן הוא טוב. ולכן צריך ליהרהר בדרכיו שלא לתת מקום שישלוט הדין עליו ח"ו.

ב. עשרה בטבת הוא צום העשירי המבואר בפסוק שבו סמך מלך בבל נבוכדנצר הרשע על ירושלים, והביאה במצור בשנת ג' אלפים של"ה. ויתן לבו על גלות השכינה וגלות ישראל ורוב הצרות והפורענויות מאז חרבן בית המקדש, שאין יום שאין קללתו מרובה מחבירו ר"ל, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים.

ג. עשרה בטבת הוא צום העשירי המבואר בפסוק שבו סמך מלך בבל נבוכדנצר הרשע על ירושלים, והביאה במצור בשנת ג' אלפים של"ה. ויתן לבו על גלות השכינה וגלות ישראל ורוב הצרות והפורענויות מאז חרבן בית המקדש, שאין יום שאין קללתו מרובה מחבירו ר"ל, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים.

ד. ג' צומות אלו שהם: י"ז בתמוז, ג' תשרי, י' בטבת, תחילתם מעמוד השחר, דהיינו 72 דקות זמניות קודם הגין החמה, וטוב להחמיר שעה וחצי זמניות קודם הגין החמה. וסיום הצום בצאת הכוכבים, דהיינו בארץ ישראל בימי הקיץ כ"ז דקות אחר השקיעה (ובחורף כ"ד דקות אחר השקיעה).

ה. אם ישן שינת קבע, אע"פ שקדם קודם עלות השחר, אסור באכילה ושתיה, אלא אם כן התנה קודם שישן שדעתו לחזור לאכול או לשתות.

והזהר"ק החמיר מאד באדם האוכל אחר שישן שינת קבע בלילה על מטתו, שלא יאכל עד שיתפלל שחרית, אפילו השכים הרבה קודם זמן שחרית, וכן דעת רבינו האריז"ל. על כן יש להזהר בזה. ודין זה נוהג כל ימות השנה. ורק חולה יסמוך על דברי הפשטנים, ובלבד שיתנה קודם שישן כנ"ל.

ז. שתית מים או קפה ותה לפני עמוד השחר, שאין שותין אותם לסעוד את הלב רק ליישוב הדעת, הנה גם לדעת הזהר"ק אין בהם איסור.